

ראש השנה (9)

לזה: לפי שה' יתברך הוא "מלך חפץ בחיים", כמו שנאמר: "כי לא אחפוץ במות המת וכו'" (יחזקאל יח. לב). ואחר כך אנו שואלים שיכתבנו לחיי עולם הבא, ואנו נותנים טעם לזה: "למען אלוקים חיים", פירוש, כיון שאתה "אלוקים חיים", ונשמתנו חצובה ממך, כנר מנר, אם כן "כתבנו בספר חיים", כי לא יתכן להיות נשמתנו נענשת כיון שהיא חצובה ממך.

"דב רובין זצ"ל בספרו טללי אורות על מועדי השנה"

סימני ראש השנה

אמר אביי: השתא דאמרת סימנא מילתא היא, יהא רגיל איניש למיכל ריש שתא, קרא ורוביא כרתי סילקא ותמרי (כריתות ו). יש להתבונן, מה ענין החשוב כ"כ בסימנים, וכי אם יאכל דברים אלו ישתנה הדין? כתב ה"חיי אדם": כיון שהוא תחילת השנה, נוהגים לעשות סימן טוב לאכול דברים הרומזים לזה. והטעם לזה נראה לפי דברי הרמב"ן (תחילת פרושת לך לך), וז"ל: דע, כי כל הגזירת עירין, כאשר תצא מכח גזירה אל הפועל דמיון, תהיה הגזירה מתקיימת על כל פנים. ולכן הנביאים היו עושים מעשים על נבואות שראו, כמו ירמיה שצוה לברוך: "והיה ככלתך לקרוא את דברי הספר הזה תקשור עליו אבן והשלכתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל", וכן ענין אלישע..., לפיכך החזיק הקב"ה את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בזרעו ע"כ דברי הרמב"ן. וסיים החיי אדם: וזה נ"ל ברור שהוא הטעם שאמרו חז"ל סימנא מילתא. ספר "אוצרות התורה"

עבודת המלכות: קיום המצוות מתוך עבדות

אמירת עשרת הפסוקים של מלכות צריכה להעשות בדקדוק גדול, מילה במילה. יש לזכור כי באמת אין הקב"ה צריך שנמליך אותו, אלא זוהי זכות שהוא נותן לנו, ע"י כך זוכים אנו לקדושה עצומה. הגרא"ל שטיינמן זצ"ל ביאר, שישנו הבדל בין המלכת ה' בכל השנה, למלכות של ראש השנה: בכל השנה אחד ממליך ה' על עצמו, ובראש השנה, ההמלכה היא על כל העולם כולו. הא"ב של מלכות הוא קיום המצוות מתוך עבדות וקבלת עול מלכות שמים. עבד מקבל על עצמו לעשות כל דבר שיואמר לו רבו, כפי שכתב רבינו יונה ב"שערי תשובה": כי אם אמור יואמר העבד לרבו: כל אשר תאמר אלי אעשה זולתי דבר אחד, כבר שבר עול אדוניו מעליו, והישר בעיניו יעשה. כוונה זו צריכה ללוות את עבודת ה' שלנו. בני תורה יושבים, כל היום ולומדים. כל מילה היא מצוה דאורייתא ששורה יותר מכל התורה כולה. רק צריך לכוון בה: אני עבד, ואני

מלך אוהב צדקה ומשפט

אדם אחד שאל את הסבא מקלם זצ"ל: אם אכן הקב"ה כולו חסד, מדוע הוא משתמש במשפט? ענה לו הסבא על פי מעשה שהיה. בוילנא בא עני אל אחד מנכבדי העיר שהיה עוסק תמיד במעשי חסד, וביקש ממנו סכום מסוים של כסף. לאחר חקירות ודרישות, נתן לו האיש שבעים וחמש קופיקות. נזדעק העני ואמר לו: לא זו בלבד שהסכום הוא זעום, אלא גם חקירות חקרתני, הלזה ייקרא איש חסד? השיב לו הנכבד: אילו לא נתתי את כספי הצדקה במשפט אלא בויתור, היתה הקופה ריקה כבר מזמן וגם את מה שקבלת לא היית מקבל. אף כן, סיים הסבא ואמר, אם הקב"ה יוותר הרי יצטרך לוותר לכל הרוצחים והגזלנים, ואיך היה האדם יכול לחיות. רק מכיון שיש משפט זוכה האדם במה שיש לו. נמצא שהמשפט דרוש כדי לקיים את החסד. ונראה להוסיף בזה, שנעצמות תשלום הגמול עבור המעשים הטובים, מותנית בכך שיהיו עונשים על המעשים הרעים. שכן אם לא יהיה הבדל בין היחס לעושה הטוב לבין היחס לעוברי עבירות, לא היה עושה הטוב חש ביחס החיובי להתנהגותו ולמעשיו, כי אין השמש ניכרת אלא בהעדרה. אף כאן השכר והיחס הטוב ניכר על ידי העדרו אצל עושי הרע. ספר "לקח טוב, על מועדי השנה"

"המלך"

בתפלות ראש השנה מאריכים ומסלסלים בתיבת "המלך", וכן מזכירים הרבה ענין מלכות ה', ביאר הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, על פי הגמרא (נדרים כד) "לאו מלכא אנא דמהנינא לך ואת לא מהנית לי". כי דרכו של מלך שנותן לאחרים, ואין אחרים נותנים לו. על כן מאריכים ב"המלך" ומעידים על מלכות ה', כדי שה' יתנהג עמנו בבחינה של "מלך", שיתן לנו ולא יחכה שכביכול ניתן לו. מענין לענין, איתא בזה הקדוש, שראוי לא להרבות בבקשות בראש השנה, לא להיות ככלב הצווח הב הב. ומדוע המשילו זאת לכלב? פירש השם משמואל בשם אביו ה"אבני נזר", דאיתא בגמרא (נדרים שם): "לאו כלבא אנא, דמיתהנינא מינך ולא מיתהנית מינאי". כי דרכו של הכלב לקבל תמיד מאחרים, ולא לתת דבר. ואת זה אומר הזוה"ק, לבל נהיה כלבים, המרבים לבקש ואינם נותנים מאומה.

ספר "שיח הפרשה"

זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים

לכאורה נראה שהם כפל לשון. כך יש לפרש: יש שני מיני חיים: חיי העולם הזה, וחיי העולם הבא. ואנו שואלים בתחילה חיי העולם הזה, ואנו נותנים טעם

מקיים את מצות ה'. כך גם תפילין, מניחים כדי לקיים מצות עשה דאורייתא "וקשרתם לאות".

ספר "חי ראובן, ימים נראים"

מאחר ואנו כבני הכפר, מן הדין שליבנו יחד

אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחררו (עמוס ג. 1)

ביאור נפלא בפסוק זה, נאמר ע"י מהר"ם מינץ: בעיר גדולה, כאשר נשמעת התרועה המבשרת על אש שפרצה, אין השומעים נחרדים מאוד, שכן הם יודעים שיש כבאים הממונים על כיבוי האש, ויש להם ציוד רב שבעזרתו יוכלו להשתלט עליה ולמנוע את התפשטותה לבתים אחרים. אולם לא כן בכפר, שם מחרידה תרועת האש את הלבבות, כי כל איש שבכפר יודע שאם לא יטלו כולם דליי מים ויסתערו על מקום האש, הרי היא תתפשט ותכלה את כל בתי וחדות הכפר. ואף אנו, כל זמן שיירושלים היתה על תילה, בית המקדש על מכונו והכהנים בעבודתם, הרי בבוא יום הדין, כאשר נשמע קול השופר, לא היה מקום לפחד כל כך, כי ידענו שיש בקרבנו כהנים וצדיקים וגדולי תורה, ובידם כל הכלים הנדרשים כדי לכבות את אש הדין, והם בקיאים ורגילים במלאכתם. אולם עתה, כאשר בעוונותינו הרבים חסרנו כל אלה, אם לא נזדרז לקום ולכבות בעצמנו את האש, מי יעמוד בעדנו ומי יפגע בעדנו? ע"כ מן הדין שכל העם כולו יחד ממקומו ויקום לעשות מעשה להצלת נפשו ונפש עולליו. מעתה יתפרש הפסוק בלשון תמיהה: "היתקע שופר בעיר?", כלומר: וכי דומה מצבנו למצב יושבי העיר, עד ש"ועם לא יחרדו"? הלא בכפר אני ולא בעיר, ואיך לא יחד לב כולנו לקול השופר?

ובכן תן פחדך ה' אלוקיני על כל מעשיך

רוב תפילות ביום ראש השנה עוסקות במלכות שמים, ובבקשות לגילוי כבוד ה' במהרה. אכן, צרכי עמך מרובים, ולעיתים מתוך השקיעות של כל אחד בצרותיו ובבקשותיו, אנו שוכחים את העיקר: "ובכן תן פחדך ה' אלוקיני על כל מעשיך וכו', וידע כל פעול כי אתה פעלתו". בספר "שער יששכר" מובא שפעם דרש רבי שמעלק"ה מניקלשבורג קודם התקיעות, ואמר כך: אנו רואים כאן את המוני בית ישראל עומדים ובוכים לפני ה', בתחנונים ובדמעות שלישי, ונשאלת השאלה, איך יתכן שהמשיח עדיין לא הגיע לאחר כל התפלות הללו? התשובה היא: אין מי שמבקש על מלכות שמים, כל אחד עסוק ברצונותיו האישיים, ועל זה מוסבות רוב התפילות. דבר זה נרמז בפסוק (שמואל א. כ. כז) "מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם". מדוע לא בא משיח בן ישי למרות שבשני ימי ראש השנה, גם תמול גם היום, עם ישראל שופכים לבם בתפלה? והתשובה היא: "אל הלחם" בגלל שכל תפלתם היא על הלחם, על פרנסה ברווח ונוחות אישית, ומה הפלא שעדיין לא בא בן ישי?

ספר "ומתוך האור, ימים נראים, אלול ראש השנה"

הלכה: כבישת פירות שביעית

מותר לכבוש בחומץ או במלח פרי שדרכו בכך, כגון מלפפון, עגבניה וכרוב אך לא בכמות מרובה, מפני שנראה כעושה לסחורה, ואפילו אם דרכו לכבוש הרבה אסור, אלא אם כן הכבישה נעשית על ידי שלוחי בית דין העושים לטובת הציבור. פרי שדרכו לאכול רק חי, אסור לכבשו במשקה למשך עשרים וארבע שעות רצופות, לפי שהכבישה במשך זמן זה הרי היא כבישול. אין לכבוש פרי שהדרך לאכלו רק מבושל, וכן פרי שהדרך לכבשו, אסור לבשלו. אולם פרי שדרך לאכלו בין חי ובין מבושל, מותר לכבשו, ויש מי שחולק. אין מבשלים מאכל בהמה, אלא אם כן הדרך לבשלו לצרכה.

ספר "פירות שביעית"

פתגם: מילים הם הסם הכי שימושי לבני המין האנושי

ספר "שמחלה"

חקירה: משיכה

חל על ידי מעשה המשיכה, או על ידי שהחפץ נמצא ברשותו של הקונה. (אבן האזל מכירה ב-ח, רמב"ם, מעשה, ראב"ד, תוצאה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שלא ככתוב

רבי ישראל סלנטר נזדמן לביתו של הברון רוטשילד בפרנקפורט דמיין, שהיה כידוע בית ועד לרבנים ותלמידי חכמים, שהכל מתנהל בו על פי מסורת ישראל. נענה ואמר לו לברון: בביתך נוהגים שלא ככתוב בתורה. זקף בו הברון עינים משתוממות: מה משמע? חייך רבי ישראל ואמר: בתורה נאמר: "וישמן ישורון ויבעט", דהיינו, עושר מופלג מביא את האדם לידי פריקת עול תורה ומצוות, ואילו אתה נוהג שלא ככתוב.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קעה)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זוויירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת יעל, אליהו בן זהרה, ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'וליט אסתר.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
כלל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr